

COMHAIRLE LODAINN MHEADHANAICH PLANA GÀIDHLIG 2021– 2026

Plana na Gàidhlig

Chaidh am plana seo ullachadh fo earrann 3 de dh'Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus chaidh aontachadh le Bòrd na Gàidhlig air 2 Gearran 2021.

FACAL-TÒISEACHAIDH

Facal-tòiseachaidh bhon Àrd-oifigear

Is e seo a' chiad phlana Gàidhlig aig Comhairle Lodainn Mheadhanaich agus tha e a' cur an cèill nan amasan againn airson na Gàidhlig airson an ath chòig bliadhna, gu 2026.

Tha sinn ag amas air cur ri lèirsinn Riaghaltas na h-Alba gus seasmhachd na Gàidhlig a dhìon san àm ri teachd le bhith ag àrdachadh ìomhaigh a' chànain agus a' toirt barrachd chothroman do na coimhearsnachdan againn gus conaltradh a dhèanamh sa Ghàidhlig. Tha am plana cuideachd a' cumail taic ri cur an gnìomh Buil Nàiseanta Riaghaltas na h-Alba 'Tha sinn moiteil à dearbh-aithne nàiseanta a tha làidir, cothromach agus in-ghabhalta.'

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich air aontachadh gun toir i spèis cho-ionann dhan Ghàidhlig agus dhan Bheurla. Tha sinn a' faicinn a' chiad tionndaidh seo den Phlana Ghàidhlig againn mar thoiseach tòiseachadh airson a bhith a' toirt fàs air is a' leasachadh air an t-solar làithreach againn airson na Gàidhlig. Tha na geallaidhean againn sa Phlana a' mìneachadh na nì sinn gus inbhe na Gàidhlig àrdachadh ann an dòigh chothromach. Bidh sinn cuideachd, ge-tà, a' brosnachadh nan seirbheisean againn gus a dhol nas fhaide na na dleastanasan sin. Tha seo a' daingneachadh dealas Comhairle Lodainn Mheadhanaich a thaobh nam miannan agus nan amasan ann am Plana Nàiseanta na Gàidhlig agus Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.

An Dr Grace Vickers
Àrd-oifigear

Clàr-innse

Geàrr-chunntas		3
Caibideil 1	Ro-ràdh	
	1.1 Am Plana Gàidhlig	4
	1.2 Comhairle Lodainn Mheadhanaich	5
	1.3 Gàidhlig ann an Lodainn Mheadhanach	6
	1.4 A' Cur a' Phlana Cànan Nàiseanta Gàidhlig an Gníomh	9
Caibideil 2	Gealltanasan	12
	2.1 Dearbh-aithne agus Inbhe	13
	2.2 Conaltradh	14
	2.3 Foillseachaidhean	18
	2.4 Luchd-obrach	20
	2.5 Togail agus Cleachdadh na Gàidhlig	21
Caibideil 3	Buileachadh agus Sgrùdadh	23
Fios Conaltraidh		26

Geàrr-chunntas

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh gu bheil a' Ghàidhlig na pàirt bunaiteach de dhualchas, fèin-aithne nàiseanta agus beatha chultarach na h-Alba. Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aontachadh ri amasan ro-innleachdail *Plana Cànan Nàiseanta na Gàidhlig* agus tha i air na structaran is iomairtean a chur air dòigh a tha a dhìth gus dèanamh cinnteach gum bi a' Ghàidhlig seasmhach ann an Alba san àm ri teachd. Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh gu bheil suidheachadh na Gàidhlig anabarrach cugallach agus ag aithneachadh ma tha Gàidhlig gu bhith air a h-ath-bheothachadh mar chànan beò ann an Alba, gu bheil feum air oidhirp cho-phàirteach aig an riaghaltas, na roinnean poblach is prìobhaideach, buidhnean coimhearsnachd agus luchd-labhairt fa leth gus:

- cur ri inbhe na Gàidhlig;
- togail agus ionnsachadh na Gàidhlig adhartachadh;
- barrachd cleachdadh den Ghàidhlig a bhrosnachadh

Is e an sgrìobhainn seo Plana Gàidhlig Comhairle Lodainn Mheadhanaich a chaidh a dheasachadh taobh a-staigh frèam Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha e a' cur an cèill mar a chleachdas sinn Gàidhlig san obair againn agus mar a nì sinn cleachdadh na Gàidhlig comasach nuair a bhios sinn a' conaltradh ris a' phoball is ris na prìomh chom-pàirtichean againn, agus mar a bhrosnaicheas agus a leasaicheas sinn a' Ghàidhlig.

Chaidh am Plana Gàidhlig seo a chur ri chèile a rèir nan slatan-tomhais reachdail ann an Achd 2005, le mothachadh air *Plana Cànan Nàiseanta na Gàidhlig* is air an *Stiùireadh air Deasachadh Phlanaichean Gàidhlig*.

'S iad seo na prìomh eileamaidean anns a' Phlana Gàidhlig againn:

Caibideil 1 – Ro-ràdh

Tha a' chaibideil seo a' mìneachadh cùl-fhiosrachadh agus co-theacsa co-cheangailte ri deasachadh a' Phlana Gàidhlig againn fo Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus a' mìneachadh structar prìomh raointean obrach Comhairle Lodainn Mheadhanaich. Tha e cuideachd a' toirt seachad geàrr-chunntas air deamografaidh na Gàidhlig ann am Lodainn Mheadhanaich.

Tha e a' mìneachadh mar a tha sinn an dùil cleachdadh na Gàidhlig a bhrosnachadh ann am planadh agus lìbhrigeadh sheirbheisean agus mar a bheir sinn aire dhan Ghàidhlig agus dhan Phlana Gàidhlig againn nuair a bhios sinn a' cruthachadh phoileasaidhean ùra agus a' beachdachadh air ro-innleachdan ùra.

Caibideil 2 – Gealltanasan

An seo, tha sinn a' mìneachadh mar a chleachdas Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' Ghàidhlig agus mar nì sinn cleachdadh na Gàidhlig comasach a thaobh nam prìomh raointean obrach againn. Tha i a' coimhead air raointean obrach mar dhearbha-aithne chorporra, soidhnichean, conaltradh leis a' phoball agus cleachdadh na Gàidhlig air an làraich-lìn againn. Tha a' chaibideil seo a' mìneachadh na h-ìre de Ghàidhlig a tha sinn a' gealltainn a sholarachadh ann am beatha a' Phlana.

Caibideil 3 – Buileachadh agus Sgrùdadh

Tha a' chaibideil seo a' mìneachadh mar a thèid am plana Gàidhlig againn a chur an gnìomh, agus mar a thèid sgrùdadh a dhèanamh air buileachadh agus toraidhean.

1. RO-RÀDH

1.1 Am Plana Gàidhlig

Tha Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 ag amas air inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànan oifigeil ann an Alba aig a bheil spèis cho-ionann ris a' Bheurla.

Tha an Achd a' togail air agus a' suidhe ri taobh cheumannan eile gus taic a chumail ri còraichean mhion-chànanan, a' gabhail a-steach: Dearbhadh nan Dùthchannan Aonaichte air Còraichean Dhaoine a Bhuineas do Mhion-shluaighean Nàiseanta no Cinnidheach, Creideimh agus Cànanach (1992); agus, Cairt Eòrpach Comhairle na h-Eòrpa air Cànanan Roinneil no Mion-chànanan (1992).

Stèidhich an Achd Bòrd na Gàidhlig mar bhuidheann phoblach neo-roinneil ghnìomhach a tha cunntachail tro Mhinistearan do Phàrlamaid na h-Alba, leis an dleastanas a bhith a' cur air adhart leasachadh na Gàidhlig agus a' toirt comhairle do Mhinistearan na h-Alba air cùisean na Gàidhlig. Fon Achd, feumaidh Bòrd na Gàidhlig Plana Nàiseanta Gàidhlig ullachadh agus tha an Achd cuideachd a' toirt comas do Bhòrd na Gàidhlig toirt air ùghdarrasan poblach Planaichean Gàidhlig ullachadh is fhoillseachadh. Chaidh an t-ullachadh seo a chur ann gus dèanamh cinnteach gun dèan an roinn phoblach ann an Alba oidhirp gus an seas a' Ghàidhlig, le bhith a' togail na h-inbhe is na h-ìomhaigh aice agus le bhith a' cruthachadh chothroman practaigeach gus a cleachdadh.

Bidh Bòrd na Gàidhlig a' toirt fios oifigeil do dh'ùghdarrasan poblach ag innse dhaibh cuine a dh'fheumas iad am Plana aca ullachadh agus le fiosrachadh mu na h-amasan àrd-ìre a bu chòir a bhith air an coileanadh leis a' Phlana. Fhuair Comhairle Lodainn Mheadhanaich fios oifigeil bho Bhòrd na Gàidhlig san Ògmhios 2018 gum feumadh i plana Gàidhlig reachdail ullachadh fon Achd. Tha am fios a' mineachadh nan amasan seirbheis corporra agus seachd amasan àrd-ìre ris am bu chòir dhan Phlana coileanadh fo thrì cinn a rèir amasan Plana Cànan Nàiseanta Gàidhlig 2018 - 2023.

A' cleachdadh na Gàidhlig - thoir taic do bhuidhnean co-cheangailte ri Gàidhlig agus a cultar a tha ann mar-thà agus do bhuidhnean ùra ann an Lodainn Mheadhanaich gus cuideachadh le bhith a' cur ri ìomhaigh agus cleachdadh na Gàidhlig.

A' brosnachadh Gàidhlig - gabh ris an dleastanas a tha air a mhìneachadh ann an Achd an Fhoghlaim (Alba) 2016 gus solar a dh'fhaodadh a bhith ann airson foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus foghlam luchd-ionnsachaidh Gàidhlig a bhrosnachadh do luchd-còmhnaidh Lodainn Mheadhanaich ann an dòigh a tha i a' meas iomchaidh, a' gabhail a-steach an cothrom a tha ann fon Achd seo do phàrantan gus iarraidh gun tèid foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a stèidheachadh.

Aon uair 's gu bheil e air aontachadh le Bòrd na Gàidhlig, broснаich am plana agus na prìomh gheallaidhean do luchd-còmhnaidh sgìre na comhairle.

Cuir beagan mun Ghàidhlig agus a cultar ann am foghlam a tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' toirt seachad, leis an amas barrachd dhaoine òga a thàladh gu bhith ag ionnsachadh agus a' cleachdadh na Gàidhlig.

Ag ionnsachadh na Gàidhlig - A' tòiseachadh còmhraidh le co-bhanntachd Ionnsachadh Gàidhlig sa Bhun-sgoil (GLPS), le dùil foghlam luchd-ionnsachaidh Gàidhlig a stèidheachadh taobh a-staigh sgìre na comhairle rè beatha a' phlana.

Thoir taic do theaghlaichean agus buidhnean de theaghlaichean taobh a-staigh sgìre na Comhairle gus cothrom fhaighinn air cothroman airson solar tràth-bhliadhnach agus/no solar bun-sgoile na Gàidhlig.

Thoir taic agus brosnachadh do chothroman ionnsachaidh Gàidhlig airson inbich ann an sgìre Comhairle Lodainn Mheadhanaich, a' gabhail a-steach conaltradh gnìomhach agus leantainneach le Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh.

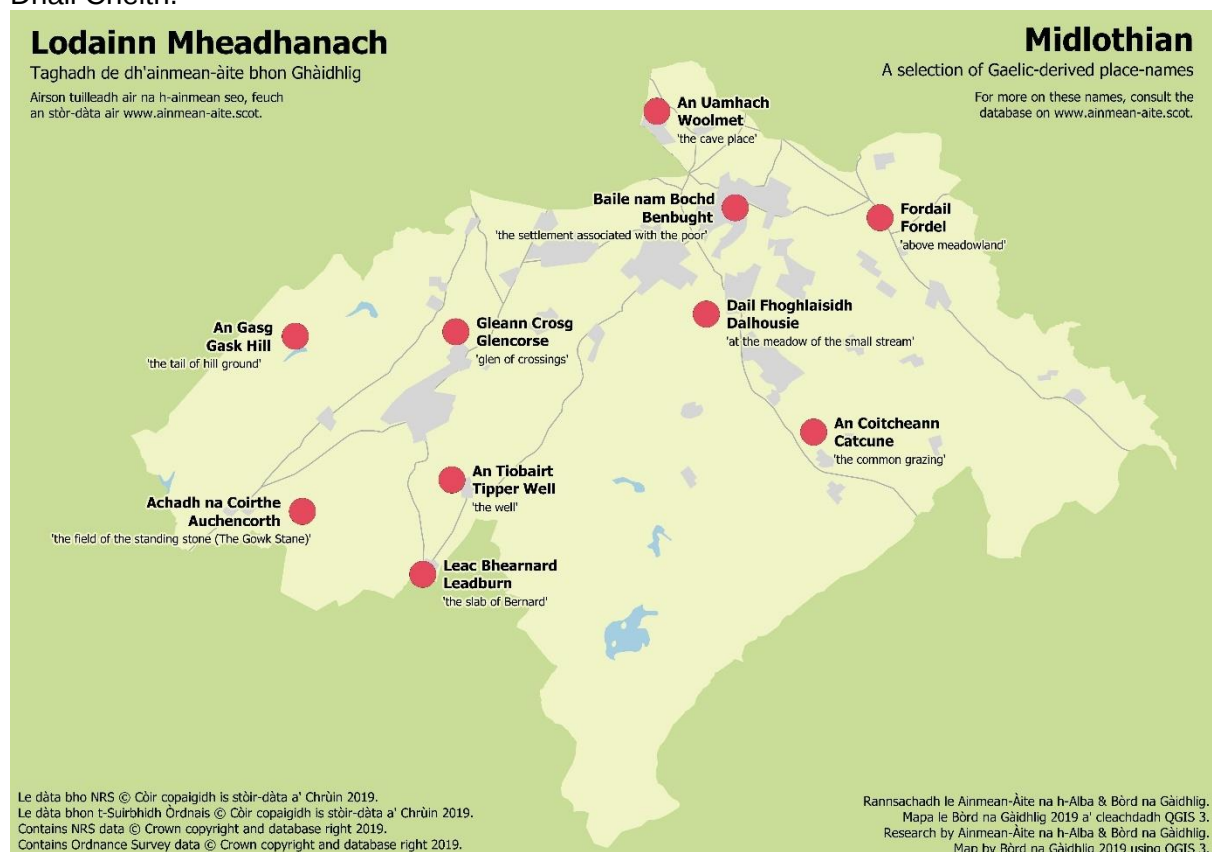
Fon Achd, feumaidh buidhnean poblach toirt gu aire bhuidhnean/dhaoine aig a bheil ùidh sa chùis gu bheil iad ag ullachadh Plana Ghàidhlig. Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich air co-chonaltradh a dhèanamh mar-thà air an dreachd Plana Gàidhlig agus tha i air na beachdan a chaidh a thoirt seachad tron phròiseas co-chomhairleachaidh a thoirt fa-near.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' gealltainn gun toirt iad spèis cho-ionnan dhan Ghàidhlig agus dhan Bheurla agus tha i a' gealltainn gum bi i a' tairgsinn nan seirbheisean Gàidhlig aice gu gnìomhach.

Thèid Plana Gàidhlig Comhairle Lodainn Mheadhanaich a chur gu Bòrd na Gàidhlig airson aonta cuideachd.

1.2 Comhairle Lodainn Mheadhanaich

'S e siorrachd thraidiseanta a th' ann an Lodainn Mheadhanach agus ged a tha i air aon de na sgìrean comhairle as lugha ann an Alba, tha i cuideachd air aon de na sgìrean ann an Alba as luaithe a tha a' fàs. Tha Lodainn Mheadhanach ann an ear-mheadhan na Galldachd ri taobh Baile Dhùn Èideann, Lodainn an Ear agus Crìochan na h-Alba. Tha an t-siorrachd 353.7km2 ann am meud, agus tha i a' gabhail a-steach bailtean Dail Chèith, Bonnyrigg agus Penicuik cho math ri pàirt de Phàirc Roinneil Monadh Pentland, Caipeal Rosslyn agus lùchairt Dhail Chèith.

Tha mu 90,090 duine a' fuireach ann an Lodainn Mheadhanach aig an àm seo (2017).

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich dealasach a thaobh a bhith ag obair còmhla ri a com-pàirtichean agus ri daoine agus coimhearsnachdan Lodainn Mheadhanaich gus lèirsinn Lodainn Mheadhanaich a choileanadh - Deagh Àite airson Fàs.

Tha uallach air Comhairle Lodainn Mheadhanaich airson grunn sheirbheisean poblach a' gabhail a-steach; foghlam, obair shòisealta inbheach, seirbheisean chloinne, taigheadas coimhearsnachd, slàinte àrainneachdail, cur-seachadan, dealbhadh, smachd togail, rianachd sgudail, cumail suas rathaidean, clàraidhean catharra, cladhan, seirbheisean ceadachd agus leasachadh eaconamach.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich agus na Com-pàirtichean Planaidh Coimhearsnachd aice air aontachadh gum bi na raointean a leanas nam prìomhachasan fo Phlana Singilte Lodainn Mheadhanaich:

- A' lùghdachadh neo-ionannachd ann am builean ionnsachaidh
- A' lùghdachadh neo-ionannachd ann am builean slàinte
- A' lùghdachadh neo-ionannachd ann an suidheachadh eaconamach dhaoine

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' fastadh mu 3,707 luchd-obrach Co-ionann ri Là-ùine (FTE) (c.3,192 maireannach, 514 air cùmhnant teirm stèidhichte agus 1 sealach). Tha còrr is 1,068 luchd-obrach FTE (28.82% den àireamh iomlan) air am fastadh ann an seirbheis an fhoghlaim mar luchd-teagaisg maireannach/air teirm stèidhichte.

Tha trì prìomh oifisean aig Comhairle Lodainn Mheadhanaich: Taigh Lodainn Mheadhanaich, Taigh Fairfield agus Taigh Buccleuch, a tha uile suidhichte ann an Dail Chèith. Tha còrr is 100 togalach aig a' Chomhairle a tha a' gabhail a-steach: Ionad Ealain, Dachaghean Cùraim is Chloinne, Ionadan Coimhearsnachd is Foghlaim Coimhearsnachd, Àrd-sgoiltean agus Bun-sgoiltean le Solarachadh Sgoil-àraich, Ostailean, Co-ionadan, Ionadan Cur-seachadan le agus às aonais amaran-snàmh, Leabharlannan agus Ionadan Obair Shòisealta.

1.3. Gàidhlig ann an Lodainn Mheadhanach

Tha grunn daoine ann am Lodainn Mheadhanach aig a bheil comas Gàidhlig a thuigsinn, a bhruidhinn, a leughadh agus a sgrìobhadh. Chaidh na leanas a chlàradh ann an cunntas sluagh 2011:

	A h-uile duine aois 3 no nas sine	Comas Gàidhlig a thuigsinn ach gun chomas Gàidhlig a bhruidhinn, a leughadh no a sgrìobhadh	Comas Gàidhlig a bhruidhinn, a leughadh agus a sgrìobhadh
Lodainn Mheadhanach			
	80,280	185	167
Bonnyrigg	15,545	28	47
Dail Chèith	11,297	29	16
Lodainn Mheadhanach an Ear	13,684	42	20
Lodainn Mheadhanach a Deas	12,771	19	23
Lodainn Mheadhanach an Iar	13,582	39	32
Penicuik	13,401	28	29

A' Ghàidhlig ann am foghlam

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh, agus a' cur luach air, cho cudromach 's a tha a' Ghàidhlig mar phàirt de phlanadh ro-innleachdail agus leasachadh air ionnsachadh cànanain agus cho cudromach 's a tha còraichean nan daoine òga againn air foghlam ann an cànanan dùthchasach na h-Alba.

Tha dà phrìomh sheòrsa foghlaim Gàidhlig ann: Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FtG) agus Foghlam Luchd-ionnsachaidh (FLi).

Solar FtG - am mìneachadh nàiseanta làithreach

"S e a th' ann am *Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig* ach ionnsachadh de dh'àrd-chàileachd tro bhogadh. Tha modalan eile ag adhbharachadh lagachadh ann am fileantachd agus mar sin chan eil iad co-chòrdail ri bhith a' leasachadh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a tha làidir is seasmhach." Joan Esson, Prìomh Neach-sgrùdaidh na Banrigh airson FtG, an t-Ògmhios 2015.

Gu nàiseanta, tha FtG air a mhìneachadh le Foghlam Alba mar a leanas: Tha FtG stèidhichte air prionnsapal bogadh cànanain. Bu chòir FtG a bhith a' gabhail a-steach nan ceithir co-theacsan ann an CfE:

- feallsanachd agus beatha na sgoile mar choimhearsnachd
- raointean curraicealaim agus cuspairean
- ionnsachadh eadar-chuspaireil
- cothroman airson coileanadh pearsanta

Tha Foghlam Alba a' comhairleachadh gu làidir nach e dìreach ionnsachadh cànanain a th' ann am FtG, cuideachd bithear a' libhrigeadh chuspairean tro mheadhan na Gàidhlig agus bidh a' Ghàidhlig aig cridhe beatha, cultar agus feallsanachd na sgoile.

Tha Achd an Fhoghlaim (Alba) (2016) agus an Stiùireadh Reachdail airson Foghlam Gàidhlig a' gabhail a-steach trì prìomh molaidhean a thaobh FtG:

1. Tha dleastanas air ùghdarrasan FtG a bhrosnachadh, agus gus taic a chumail ris. 'S e fear de na puingean gnìomha sa Phlana a bhith a' cruthachadh earrann de làrach-lìn na Comhairle le fiosrachadh a' brosnachadh FtG. Tha grunn ghnìomhan eile a tha a' cumail taic ri, agus a' brosnachadh, FtG.
2. A' stèidheachadh pròiseas reachdail do dh'ùghdarrasan gus iarrtasan phàrantach airson FtG a mheasadh
3. A' deasachadh ullachaidhean stiùiridh reachdail airson a bhith a' libhrigeadh foghlam Gàidhlig ann an sgoiltean agus le ùghdarrasan

Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FtG) ann an Comhairle Lodainn Mheadhanaich

Tha FtG air a thoirt seachad le Comhairle Lodainn Mheadhanaich tro chom-pàirteachas le Comhairle Baile Dhùn Èideann. Tha rèiteachaidhean com-pàirteachais a' cumail taic ri leasachadh comas agus goireasan èifeachdach air feadh na roinne agus ri ionnsachadh àrd-ìre tro mheadhan na Gàidhlig do chloinn is do dhaoine òga. Bidh an solar seo air a phlanadh agus air a mheasadh le Comhairle Lodainn Mheadhanaich agus le com-pàirtichean ionadail le iarrtas ionadail air a mheasadh agus air a sgrùdadh mar phàirt de phlanadh leantainneach airson an àm ri teachd. Thèid iarrtas a mheasadh le bhith a' cumail sùil air iarrtasan agus ann an com-pàirteachas le solaraichean ionadail ann an Dùn Èideann. Tha còmhradh a' leantainn leis na com-pàirtichean againn ann an Comhairle Baile Dhùn Èideann mu dheidhinn seo. Tha

Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' cumail taic ris an t-solar seo agus tha e ri fhaighinn ma nì pàrantan iarrtas. Chaidh taic agus conaltradh do phàrantan a tha airson an cuid cloinne a chur gu Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a chomharrachadh mar amas aig Plana Gàidhlig Comhairle Lodainn Mheadhanaich agus tha seo am measg nan gnìomhan gu h-ìosal.

Tha cunntas air an àireamh de sgoilearan ann an Comhairle Lodainn Mheadhanaich a bha a' frithealadh FtG ann an seisean 2018/29 gu h-ìosal:

Bun-sgoil: 10

Àrd-sgoil: 2

Bithear a' cumail sùil air na h-àireamhan sin mar phàirt de leasachadh leantainneach air FtG agus a rèir amasan àrd-ìre a' Phlana Gàidhlig.

Tha cothrom aig pàrantan cuideachd air Cròileagain Gàidhlig ann am Baile Dhùn Èideann tro sholaraidhean com-pàirteach ann an grunn àiteachan air feadh a' bhaile. Gheibhear barrachd fiosrachaidh air làrach-lìn [Cròileagan Dhùn Èideann](#) aig.

Tha prìomh oifigearan Comhairle Lodainn Mheadhanaich a' cumail taic ri leasachadh leantainneach air obair com-pàirteachais èifeachdach air feadh mòr-sgìre an Ear-dheas agus a' stiùireadh taic do sgoiltean ann a bhith a' cur air adhart ionnsachadh na Gàidhlig

Foghlam Luchd-ionnsachaidh (FLi)

Tha Foghlam Luchd-ionnsachaidh (FLi) a' ciallachadh ionnsachadh na Gàidhlig mar chànan a bharrachd ann an co-theacsa Foghlam tro Mheadhan na Beurla (FtB).

A rèir comhairle agus stiùireadh Foghlam Alba air FLi: "Ann am foghlam tro mheadhan na Beurla, tha a bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig mar phàirt den chòir a tha aig cloinn agus aig daoine òga air cànan ionnsachadh. Is e Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLi) a thathar a' cleachdadh mar bhriathar farsaing a tha a' gabhail a-steach an t-solair 3-18." ([Foghlam Gàidhlig 3-18 ann an Ionnsachadh Cànan ann an Alba: Modh-obrach 1 + 2](#))

Tha Foghlam Luchd-ionnsachaidh Gàidhlig (FLi) a' toirt chothroman adhartach do dhaoine òga Gàidhlig ionnsachadh agus eòlas fhaighinn air cultar na Gàidhlig mar phàirt den tairgse fharsaing de chànanan tro Chomhairle Lodainn Mheadhanaich air fad. Chan eil FLi leasaichte ann an sgoiltean Lodainn Mheadhanaich, ach thathar ga phlanadh tron phròiseas Planaidh airson na Gàidhlig. Thathar a' leasachadh na raoin seo ann an co-obrachadh le prìomh chom-pàirtichean ionadail agus nàiseanta a' gabhail a-steach Bòrd na Gàidhlig, ùghdarrasan ionadail roinneil, ionadan foghlaim àrd-ìre agus adhartach, sgoiltean agus pàrantan.

Chaidh buidheann Stiùiridh Foghlam Gàidhlig Lodainn an Ear is Lodainn Mheadhanaich a stèidheachadh gus taic a chumail ri leasachadh ro-innleachdail na Gàidhlig ann an sgoiltean agus tha i a' gabhail a-steach prìomh oifigearan aig ùghdarrasan ionadail, luchd-teagaisg bun-sgoile agus àrd-sgoile, pàrantan agus com-pàirtichean ionadail. Am measg prìomh chom-pàirtichean ionadail, tha Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh, a bhios a' libhrigeadh leasachadh proifeiseanta agus cothroman chom-pàirteachaidh do sgoiltean, phàrantan agus luchd-ionnsachaidh. Chaidh luchd-teagaisg aig a bheil eòlas air, no ùidh ann a bhith, ag ionnsachadh na Gàidhlig a chomharrachadh tro iarrtas puist-d agus thathar a' cruthachadh agus a' tabhann chothroman trèanadh ionadail.

Thathar a' comharrachadh chom-pàirtichean agus raointean le ceanglaichean ris a' Ghàidhlig, a' gabhail a-steach obair gus ainmean-àite ionadail a mhapadh agus a' comharrachadh àiteachan turasachd ionadail le ceangal ris a' Ghàidhlig.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag obair le sgoiltean ionadail eile far a bheil FLi ga lìbhrigeadh aig an àm seo (Àrd-sgoil Sheumais Ghilleasbaig, Baile Dhùn Èideann) agus a' tabhann chothroman tro fhuasglaidhean didseatach gus ionnsachadh Gàidhlig fhosgladh do luchd-ionnsachaidh air feadh na sgìre.

A' Ghàidhlig taobh a-muigh foghlaim

Bidh na seirbheisean leabharlainn a' toirt seachad bagaichean Bookbug sa Ghàidhlig aig na h-ìrean seo uile:

- Bèibidh (air a thoirt seachad leis an neach-tadhail slàinte timcheall air aois 6 seachdainean)
- Caodachan (air a thoirt seachad leis an neach-tadhail slàinte timcheall air aois 18 mìosan)
- 'Explorer' (air a thoirt seachad le sgoiltean-àraich aig aois 3)
- Baga teaghlach (air a thoirt seachad tron sgoil ann am BS1)

Tha beagan leabhraichean Gàidhlig rim faighinn, a' gabhail a-steach àireamh glè bheag de nithean ann an cruinneachaidhean na cloinne, a' mhòr-chuid aca air an cumail ann am Prìomh Oifis nan Leabharlannan. 'S ann ainneamh a bhios iarrtasan ann airson stuthan Gàidhlig; ach dh'fhaodadh seo a bhith mar thoradh air dìth mothachaidh agus mar sin chaidh a chomharrachadh mar raon leasachaidh sa Phlana Ghàidhlig.

A thaobh ionnsachadh coimhearsnachd, chan eil clasaichean ann do dh'inbheach tro na prògraman Ionnsachadh Coimhearsnachd aig Lodainn Mheadhanach an-dràsta, ach tha cùrsaichean agus tachartasan air an tabhann le Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh. Nuair a tha e a' beachdachadh air a' phlana, feuchaidh Ionnsachadh is Leasachadh Coimhearsnachd ri cothroman a chomharrachadh gus a' Ghàidhlig a thabhann anns na prògraman ionnsachaidh aca.

A' Ghàidhlig taobh a-staigh Comhairle Lodainn Mheadhanaich

Chan eil dàta sam bith aig a' chomhairle an-dràsta air àireamh luchd-labhairt no luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig am measg an luchd-obrach aice. Ach, tha i a' beachdachadh air cuine is ciamar as urrainn am fiosrachadh seo a thionail.

1.4 A' Cur a' Phlana Cànain Nàiseanta Gàidhlig an Gnìomh

Tha am Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig a' cur prìomhachas air trì prìomh raointean leasachaidh, agus tha gach raon fìor chudromach dhan iomairt gus an àireamh dhaoine a tha ag ionnsachadh, a' bruidhinn agus a' cleachdadh na Gàidhlig ann an Alba a mheudachadh, agus tha am plana a' comharrachadh prìomh bhuilean co-cheangailte ris gach raon:

Raon leasachaidh	Prìomh bhuilean
A' cleachdadh na Gàidhlig	Thèid àrdachadh ann an cleachdadh na Gàidhlig a bhrosnachadh agus thèid taic a chumail ri seo. Nithear seo ann an co-obrachadh le prìomh chom-pàirtichean agus solaraichean agus tro iomairtean agus prògraman aig Bòrd na Gàidhlig. Tha seo a' gabhail a-steach luchd-labhairt is luchd-ionnsachaidh a' cleachdadh a' chàin barrachd. Mar phàirt de seo, feumar barrachd shuidheachaidhean a thogail far an gabh

	Gàidhlig cleachdadh. Mar phàirt de seo, feumar Gàidhlig a chleachdadh ann an suidheachaidhean far nach deach a cleachdadh roimhe agus feumar a' Ghàidhlig a chleachdadh barrachd sa bheatha làitheil. Ma thèid Gàidhlig a chleachdadh barrachd, neartaichidh seo coimhearsnachd an luchd-labhairt agus cuiridh e ri a misneachd. Tha seo a' cur ri cothroman airson na Gàidhlig agus airson luchd-cleachdaidh na Gàidhlig, agus mar sin, tha e a' cur ri mothachadh agus ri pròifil a' chàinain.
Ag ionnsachadh na Gàidhlig	Thèid àrdachadh ann an ionnsachadh na Gàidhlig a bhrosnachadh agus thèid taic a chumail ri seo. Nithear seo ann an co-obrachadh le prìomh chom-pàirtichean agus solaraichean agus tro iomairtean agus prògraman aig Bòrd na Gàidhlig. Tha seo a' gabhail a-steach a bhith a' brosnachadh, a' cumail taic ri, agus a' leudachadh ionnsachadh na Gàidhlig aig gach ìre agus anns gach raon. Tha na buannachdan aig seo soilleir: nuair a nithear adhartas le seo, cuiridh e ri àireamhan nan daoine a thuigeas, a bhruidhneas, a leughas agus a sgrìobhas Gàidhlig agus ris a' chomas aca Gàidhlig a chleachdadh gu misneachail. Thèid ìomhaigh fhàbharach dhen Ghàidhlig a bhrosnachadh. Nithear seo ann an co-obrachadh le prìomh chom-pàirtichean agus solaraichean agus tro iomairtean agus prògraman aig Bòrd na Gàidhlig.
A' brosnachadh na Gàidhlig	Tha a bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil ìomhaigh fhàbharach aig a' Ghàidhlig an urra ri grunn iomairtean. Cuideachd, feumar dèanamh cinnteach gun tèid luach a chur sa Ghàidhlig agus gum bi i air a h-aithneachadh mar chànan a chuireas gu mòr ri saoghal sòisealta, cultarach agus eaconamach na dùthcha. Tha a bhith a' brosnachadh ìomhaigh fhàbharach dhan Ghàidhlig ro-chudromach airson a bhith a' cur ri inbhe agus tarraing na Gàidhlig an dà chuid ann an Alba agus thall thairis. Tha seo an crochadh an dà chuid air daoine aig a bheil Gàidhlig agus daoine aig nach eil i.

Aonta ri amasan Plana Càin Nàiseanta na Gàidhlig

Tha e na rùn aig Comhairle Lodainn Mheadhanaich dèanamh cinnteach gun tèid Plana Càin Nàiseanta na Gàidhlig a chur an gnìomh. Anns an earrainn seo, tha sinn a' mìneachadh mar a choileanas sinn an t-amas sin.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh gum bi na diofar raointean prìomhachais a tha comharraichte ann am Plana Càin Nàiseanta na Gàidhlig air am buileachadh gu ìre mhòr tron Phlana Ghàidhlig againn, ach gum bi cothroman ag èirigh gus an cànan adhartachadh agus a leasachadh tro phoileasaidhean a tha ann mar-thà. Nì Comhairle Lodainn Mheadhanaich sgrùdadh air na gealltanasan poileasaidh againn gus cothroman a lorg annta gus a' Ghàidhlig a chur air adhart gu for-ghnìomhach agus gus prìomhachasan Plana Càin Nàiseanta na Gàidhlig a chur air adhart ann an dòighean eile. Tha sinn den bheachd gu bheil seo a rèir prionnsabal an àbhaisteachaidh a tha ag amas air Gàidhlig a bhith mar phàirt làitheil de bheatha na h-Alba.

Tha taic Comhairle Lodainn Mheadhanaich ri amas Plana Nàiseanta na Gàidhlig, 2018-23 "gun tèid a' Ghàidhlig a chleachdadh nas trice, le barrachd dhaoine ann am barrachd shuidheachaidhean".

Tha sinn airson an t-amas seo a choileanadh tro bhith a' cur fòcas air obair anns na trì cinn seo:-

- A' meudachadh cleachdadh na Gàidhlig taobh a-staigh na buidhne againn agus a' brosnachadh barrachd dhaoine gus a' Ghàidhlig a chleachdadh nas trice nuair a bhios iad a' conaltradh leinn
- A' cur ris na cothroman aig daoine a bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig mar phàirt den obair làitheil againn
- A' brosnachadh ìomhaigh fhàbharach dhan Ghàidhlig far an gabh seo a dhèanamh mar phàirt den obair làitheil againn mar bhuidheann

2. GEALLTANASAN

Anns an Stiùireadh reachdail aca air Deasachadh Planaichean Gàidhlig, tha Bòrd na Gàidhlig air aithneachadh gu bheil cruthachadh shuidheachaidhean airson cleachdadh na Gàidhlig ann am beatha phoblach mar phrìomh eileamaid ann an àbhaisteachadh cleachdadh na Gàidhlig. Tha am Bòrd air ceithir prìomh raointean aig cridhe lìbhrigeadh sheirbheisean a chomharrachadh, a bu chòir buidhnean poblach a ghabhail os làimh ann an deasachadh Phlanaichean Gàidhlig:

- **Dearbh-aithne agus Inbhe** a' gabhail a-steach aithne-chorporra agus soidhnichean ann a bhith a' cur ri faicsinneachd, cluinntinneachd, aithne agus meas dhan Ghàidhlig
- **Conaltradh** a' gabhail a-steach fàilteachas, fòn, post agus post-dealain, foirmichean agus pròiseasan gearain
- **Foillseachaidhean** a' gabhail a-steach dàimh phoblach agus na meadhanan, stuthan clò-bhuailte agus làraichean-lìn
- **Luchd-obrach** a' gabhail a-steach trusadh is trèanadh.

Tha am Plana cuideachd a' mìneachadh nan ceuman a ghabhas Comhairle Lodainn Mheadhanaich gus a ghealltanais agus amasan Plana Nàiseanta na Gàidhlig a choileanadh a thaobh na leanas:

- **Togail agus Cleachdadh na Gàidhlig:** a' toirt cothrom do dhaoine sgilean labhairt, leughaidh is sgrìobhaidh a thogail sa Ghàidhlig agus a' cur an comas cleachdadh na Gàidhlig ann an diofar shuidheachaidhean sòisealta, foirmeil is obrach. Leanaidh a' Chomhairle an tionndadh as ùire de Ghnàthachas Litreachadh na Gàidhlig (GOC) agus cleachdaidh i na h-ainmean a chaidh a mholadh le Ainmean-àite na h-Alba.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh gun urrainn gnìomhan anns gach fear de na raointean seo cur ri faicsinneachd agus inbhe na Gàidhlig agus gus cothroman a bharrachd a chruthachadh airson luchd-labhairt agus luchd-ionnsachaidh gus an cànan a chleachdadh.

Bidh a' Ghàidhlig mar phàirt de shuirbhidhean is rannsachadh aig a' Chomhairle san àm ri teachd far a bheil seo iomchaidh.

Brosnaichear treas-phàrtaidhean a tha ag obair às leth na comhairle a bhith a' leantainn spiorad a' phlana agus a' leantainn gealltanais iomchaidh sam bith.

Ag aithneachadh dleastanas na Comhairle mar Phàrant Corporra, nì a' Chomhairle cinnteach gun coilean i na feumalachdan aig cloinn is daoine òga a tha fo chùram le sgilean Gàidhlig agus nì i cinnteach gum faigh iad co-ionannachd chothroman ann a bhith ag ionnsachadh Gàidhlig.

Dh'fhaodte gum bi dìth iarrtais co-cheangailte ri dìth piobrachaidh, mar a chaidh a chomharrachadh gu h-àrd fo sheirbheisean leabharlainn. Tha an suidheachadh eaconamach làithreach a' fàgail gu bheil goireasan a bharrachd gus prìomh iomairtean a lìbhrigeadh cuibhrichte, ach, faodar mòran a dhèanamh dhan Ghàidhlig nuair a thèid seirbheisean ath-nuadhachadh no nuair a thèid seirbheisean ùra a thoirt a-steach, a' gabhail a-steach tro phròiseasan fastaidh agus a bhith a' comharrachadh sgilean Gàidhlig mar sgilean riatanach no buannachdail.

2.1 Dearbh-aithne agus Inbhe

Faodaidh Gàidhlig anns an aithne chorporra agus anns na soidhnichean aig ùghdarras poblach cur gu mòr ri faicsinneachd a' chànain, agus tha e na theachdaireachd gu bheil an t-ùghdarras poblach a' cur meas air a' Ghàidhlig agus air mar a bhios e a' toirt àite dhi. Faodaidh leasachadh air cleachdadh na Gàidhlig tro shoidhnichean cur cuideachd ri briathrachas luchd-cleachdaidh na Gàidhlig, mothachadh poblach dhan chànan a thogail agus cur ri a leasachadh. Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh cho cudromach 's a tha e a bhith a' cur ri faicsinneachd na Gàidhlig, a' cur ri a h-inbhe agus a bhith a' cruthachadh iomhaigh fhàbharach dhan chànan.

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Aithne Chorporra	Chan eil eileamaid Ghàidhlig sam bith ann an aithne-chorporra Comhairle Lodainn Mheadhanaich aig an àm seo.	Nì sinn ath-sgrùdadh air dearbh-aithne corporra agus stiùireadh brannd na Comhairle gus dèanamh cinnteach gu bheil Gàidhlig na pàirt de shuaicheantas na Comhairle, soidhnichean taobh a-muigh is a-staigh togalaichean na Comhairle agus ann an èarr-sgrìobhadh puist-d air stèidh ùr no ath-nuadhachaidh, a' dèanamh cinnteach gu bheil spèis cho-ionann aig a' Ghàidhlig is a' Bheurla.	Bidh stiùireadh mu chleachdadh na Gàidhlig ann an aithne-chorporra na Comhairle mar phàirt de stiùireadh 'Brannd' na comhairle	Manaidsear Conaltraidh	An Giblean 2024
Soidhnichean	Chan eil ach glè bheag de shoidhnichean dà-chànanach ann an Lodainn Mheadhanach	Thèid na soidhnichean a th' ann an-dràsta ath-sgrùdadh gus soidhnichean rathaid 'Fàilte gu Lodainn Mheadhanach' a thoirt a-steach a bhios a' gabhail a-steach na Gàidhlig nuair a thèid an ùrachadh	Bidh soidhnichean fàilte air na prìomh shlighean a-steach gu Lodainn Mheadhanach a' gabhail a-steach na Gàidhlig, a' nochdadh spèis cho-ionann dhan Ghàidhlig agus dhan Bheurla.	Manaidsear Chonaltraidh agus Manaidsear nan Seirbheisean Rathaid	An Gearran 2026

2.2 Conaltradh

Tha cleachdadh na Gàidhlig ann an conaltradh leis an ùghdarras tron phost, post-dealain agus fòn cudromach ann an cruthachadh chothroman airson cleachdadh a' chànan, agus a' cur ris an fhaireachdainn gun gabh Gàidhlig a chleachdadh agus gu bheil fàilte air seo. Tha làthaireachd dhan Ghàidhlig ann am farsaingeachd de dh'fhoirmean dà-chànanach agus ann am foirmean sa Ghàidhlig a-mhàin a' cur gu mòr ri faicsinneachd agus inbhe a' chànan. Faodaidh deasachadh dhreachan Gàidhlig de dh'fhoirmean, bileagan iarrtais agus sgrìobhainnean mar sin, cuideachadh le leudachadh air raon briathrachais na Gàidhlig agus mothachadh luchd na Gàidhlig a thogail a thaobh an leithid sin de bhriathrachas, mar sin a' cuideachadh le leasachadh a' chànan fhèin.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich mothachail air cho cudromach is a tha e cothroman a chruthachadh gus a' Ghàidhlig a chleachdadh ann an conaltradh ri a saoranaich agus cuiridh i ris an ìre de sholarachadh aice anns an raon seo mean air mhean.

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Ionad-fàilte	Ged nach eil solar sònraichte airson na Gàidhlig ann an ionadan-fàilte na Comhairle an-dràsta, tha seirbheisean eadar-theangachaidh is eadar-theangachaidh na Comhairle a' gabhail a-steach na Gàidhlig	Nithear cinnteach gum bi a' Ghàidhlig ri faighinn mar phàirt den ath-sgrùdadh air seirbheisean Eadar-theangachadh agus Eadar-mhìneachaidh na Comhairle nuair a thèid seo iarraidh Trèanadh airson luchd-obrach fàilteachais mu bhith a' coileanadh feumalachdan nan custamairean aig a bheil cànanan seach/a bharrachd air Beurla agus mu bhith a' dèanamh cinnteach gun tèid am feumalachdan a choileanadh. Bidh e comasach do chustamairean aig a bheil Gàidhlig eadar-theangachadh	Bidh fios aig an luchd-obrach uile ann an seirbheisean chustamairean / san ionad conaltraidh air mar a gheibhear taic airson conaltradh sa Gàidhlig	Oifigear Co-ionannachdan agus Seirbheisean Chustamairean Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	Dàmh – Dùbh 2022

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
		Gàidhlig iarraidh.			
Fòn	Chan eil comas aig a' Chomhairle dèiligeadh ri gairmean fòn sa Ghàidhlig aig an àm seo	Nithear cinnteach gum bi Gàidhlig ri fhaighinn mar phàirt den ath-sgrùdadh air seirbheisean Eadar-theangachadh agus Eadar-mhìneachaidh na Comhairle Trèanadh airson luchd-obrach seirbheisean chustamairean/ionadan conaltraidh mu bhith a' coileanadh feumalachdan nan custamairean aig a bheil cànanan seachd/a bharrachd air Beurla agus mu bhith a' dèanamh cinnteach gun tèid am feumalachdan a choileanadh. Bidh e comasach do chustamairean aig a bheil Gàidhlig eadar-theangachadh Gàidhlig iarraidh agus thèid an t-seirbheis seo a bhrosnachadh.	Bidh fios aig an luchd-obrach uile ann an seirbheisean chustamairean / san ionad conaltraidh air mar a gheibhear taic airson conaltradh sa Ghàidhlig	Oifigear Co-ionannachdan agus Seirbheisean Chustamairean Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	Dàmh – Dùbh 2022
Post agus post-dealain	Chan eil poileasaidh aig a' Chomhairle aig an àm seo air mar a bhios sinn a' dèiligeadh ri post agus post-d sa Ghàidhlig	Nithear cinnteach gum bi Gàidhlig ri faighinn mar phàirt den ath-sgrùdadh air seirbheisean Eadar-theangachadh agus Eadar-mhìneachaidh na Comhairle Thèid litir no post-d sam bith a	Thèid fios a thoirt dhan luchd-obrach uile gun gabh post agus post-d eadar-theangachadh gu agus bho Ghàidhlig	Manaidsear a' Chonaltraidh agus Manaidsear Seirbheisean nan Custamairean	Dàmh – Dùbh 2022

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
		gheibhear sa Ghàidhlig eadar-theangachadh agus bheirear seachad freagairtean sa Ghàidhlig a rèir an aon clàr-ama ri freagairtean Beurla.			
Foirmean (a' gabhail a-steach dòigh-obrach nan gearanan agus làimhseachadh ghearanan)	Chan eil foirm sam bith aig a' Chomhairle sa Ghàidhlig an-dràsta	Nithear cinnteach gum bi Gàidhlig ri faighinn mar phàirt den ath-sgrùdadh air seirbheisean Eadar-theangachadh agus Eadar-mhìneachaidh na Comhairle Tha goireas ruigsinneachd agus eadar-theangachaidh air làrach-lìn na Comhairle a tha a' gabhail a-steach na Gàidhlig Gabhaidh a h-uile foirm is sgrìobhainn, mar eisimpleir dòigh-obrach gearanan na Comhairle, a thèid a phostadh air an làrach-lìn eadar-theangachadh do chànanan eile, a' gabhail a-steach na Gàidhlig Thèid dèiligeadh ri gearanan a gheibhear ann an cànanan seach Beurla, a' gabhail a-steach na Gàidhlig, gu h-ìomchaidh, agus anns a' chànan ìomchaidh ma thèid seo iarraidh	Thèid fios a thoirt dhan luchd-obrach uile mun ghoireas air an làrach-lìn far an gabh gach foirm air-loidhne eadar-theangachadh	Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	Dàmh – Dùbh 2022

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Coinneamhan Poblach	Cha bhi a' chomhairle a' toirt seachad eadar-mhìneachadh Gàidhlig aig coinneamhan phoblach aig an àm seo.	Ma thèid iarraidh, thèid eadar-mhìneachadh Gàidhlig a thoirt seachad aig a' choinneimh.	Thèid eadar-mhìneachadh a thoirt seachad aig coinneamhan poblach ma thèid seo iarraidh	Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	An Gearran 2026

2.3 Foillseachaidhean

Faodaidh cleachdadh na Gàidhlig ann am farsaingeachd de stuthan clò-bhuailte cuideachadh le leasachadh na Gàidhlig ann an diofar dhòighean. Tha e a' cur ri faicsinneachd a' chàinain, tha e ag àrdachadh inbhe na Gàidhlig le bhith ga cleachdadh ann am foillseachaidhean àrd-ìomhaigheil, agus tha e a' cuideachadh le bhith a' cruthachadh briathrachais ùr agus a' cur ri briathrachas a th' ann mar-thà. Tha cleachdadh na Gàidhlig anns na meadhanan a' dearbhadh gu bheil an t-ùghdarras poblach airson cothrom a thoirt air fiosrachadh cudromach tron Ghàidhlig, agus a' cur ri faicsinneachd agus inbhe a' chàinain. Agus barrachd dhaoine a' faighinn cothrom air fiosrachadh mu ùghdarrasan poblach tro na làraichean-lìn aca, faodaidh ullachadh airson cleachdadh na Gàidhlig a bhith a' cur gu mòr ri inbhe agus faicsinneachd a' chàinain.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich air rùnachadh cur ri cleachdadh na Gàidhlig ann an raointean far am biodh an ùidh a bu mhotha aig a' phoball san fharsaingeachd no far a bheil cuspairean ann a tha co-cheangailte ris a' Ghàidhlig fhèin.

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Làrach-lìn	Tha goireas ruigsinneachd agus eadar-theangachaidh air làrach-lìn na Comhairle agus gabhaidh an làrach agus gach sgrìobhainn eadar-theangachadh troimhe seo.	Dèan ath-sgrùdadh air an t-seirbheis eadar-theangachaidh seo Dèan cinnteach gu bheil gach sgrìobhainn is foirm a bu chòir a bhith ri fhaighinn sa Ghàidhlig air an làrach-lìn gus an gabh an eadar-theangachadh. Nuair a tha sgrìobhainn ann a tha àrd-ìomhaigh no a tha a' buntainn ris a' Ghàidhlig, thèid eadar-theangair proifeasanta a chleachdadh.	Tha a h-uile sgrìobhainn is foirm a bu chòir a bhith ri fhaighinn sa Ghàidhlig air an làrach-lìn gus an gabh an eadar-theangachadh. Thèid sgrìobhainnean àrd-ìomhaigh agus sgrìobhainn a tha a' buntainn ris a' Ghàidhlig eadar-theangachadh gu proifeasanta.	Manaidsear a' Chonaltraidh	An Dùbhlachd 2021
Dàimhean Poblach agus Meadhanan Sòisealta	Chan eil stiùireadh aig a' Chomhairle an-dràsta a thaobh cleachdadh na Gàidhlig ann am fiosan naidheachd	Dèan ath-sgrùdadh air chleachdadh cànanan seach Beurla, a' gabhail a-steach na Gàidhlig, ann am fiosan naidheachd agus sna meadhanan sòisealta	Gabhaidh gach fios naidheachd air làrach-lìn na Comhairle eadar-theangachadh dhan Ghàidhlig. Bidh lethbhreacan pàipeir rim	Manaidsear a' Chonaltraidh	An Giblean 2022

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Seirbheis/Oifigear	Clàr-ama
	agus meadhanan sòisealta		faighinn ma thèid seo iarraidh.		
Stuth Clò-bhuailte - sgrìobhainnean agus pàipearan na Comhairle.	Chan eil poileasaidh aontaichte aig Comhairle Lodainn Mheadhanaich air cleachdadh na Gàidhlig ann an stuthan clò-bhuailte.	Dèan ath-sgrùdadh air cleachdadh cànanan seach Beurla, a' gabhail a-steach na Gàidhlig, ann an stuthan clò-bhuailte.	Tha a h-uile rud clò-bhuailte a bu chòir a bhith ri fhaighinn sa Ghàidhlig air an làraich-lìn gus an gabh eadar-theangachadh. Bidh lethbhreacan pàipeir rim faighinn ma thèid seo iarraidh.	Manaidsear a' Chonaltraidh	An Dùbhlachd 2021
Stuth Clò-bhuailte ann an leabharlannan	Chan eil ach beagan leabhraichean no goireasan clò-bhuailte eile sa Ghàidhlig ann an leabharlannan na Comhairle	Nì seirbheis nan Leabharlannan ath-sgrùdadh air a' phoileasaidh agus cleachdadh aca a thaobh ceannachd leabhraichean iomchaidh agus gheibh i leabhraichean agus goireasan clò-bhuailte sa Ghàidhlig	Cumaidh seirbheis nan leabharlannan stòras de ghoireasan clò-bhuailte is didseatach sa Ghàidhlig	Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	An Giblean 2023
Taisbeanaidhean Poblach agus Dualchas	Chan eil a' Chomhairle air Gàidhlig a chleachdadh ann an taisbeanadh sam bith a tha i air cumail	Nì a' Chomhairle ath-sgrùdadh air poileasaidhean nan taisbeanaidhean aca agus bidh ullachadh ann airson Gàidhlig ann an taisbeanaidhean	Bidh ullachadh ann am poileasaidhean taisbeanaidhean na Comhairle airson Gàidhlig ann an taisbeanaidhean	Manaidsear Seirbheisean Chustamairean	An Giblean 2023

2.4 Luchd-obrach

Gus seirbheisean a libhrigeadh tro mheadhan na Gàidhlig, tha e riatanach gun tèid na sgilean-obrach iomchaidh agus na sgilean cànanain aig an luchd-obrach a thoirt air adhart. Tha solarachadh chothroman ionnsachaidh do luchd-obrach a' cuideachadh le adhartachadh ionnsachadh na Gàidhlig le inbhe agus ag adhartachadh Gàidhlig mar sgil feumail san àite-obrach. Bidh comharrachadh obraichean far a bheil Gàidhlig mar sgil ainmichte a' cur gu mòr ri inbhe a' chànanain agus ri bhith ga comharrachadh mar sgil buannachdail.

Tha cleachdadh na Gàidhlig ann an sanasachd a' cuideachadh cuideachd le bhith a' sealltainn gum bu chòir Gàidhlig a bhith air a cleachdadh sa bheatha phoblach agus gu bheil àite sònraichte aig luchd-cleachdaidh na Gàidhlig ri choileanadh taobh a-staigh ùghdarras poblach. Ge b' e dè na sgilean a tha riatanach tha e cudromach gun dèan ùghdarrasan cinnteach gu bheil a' Ghàidhlig na fìor riatanas san dreuchd.

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh cho cudromach 's a tha e a bhith a' faicinn na Gàidhlig mar sgil obrach chudromach agus a bhith a' comharrachadh shuidheachaidhean far a bheil e riatanach no feumail a cleachdadh agus tha sinn ag aithneachadh cho cudromach 's a tha e comas a thoirt do luchd-obrach na sgilean Gàidhlig aca a leasachadh mas urrainn dhaibh agus ma tha iad airson an cleachdadh gus taic a chumail ri Plana Gàidhlig na Comhairle.

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Fastadh	Thèid a h-uile obair aig a' chomhairle a shanasachd air làrach-lìn myjobscotland.com aig nach eil seirbheis eadar-theangachaidh cànanain	Ma tha a' Ghàidhlig riatanach airson na dreuchd, bidh an sanas obrach an dà chuid sa Ghàidhlig agus sa Bheurla. Thèid fios a chur gu COSLA (a' bhuidheann a tha an urra ri làrach-lìn myjobscotland) ag iarraidh orra beachdachadh air goireas eadar-theangachaidh cànanain a chur air an làrach-lìn agus air na foirmichean iarrtais aca	Nochdaidh sanasan dà-chànanach airson obraichean far a bheil feum air Gàidhlig air myjobscotland	Manaidsear HR	An Giblean - An t-Ògmhios 2022
Trèanadh is	Chan eil trèanadh luchd-obrach ri	Dèan sgrùdadh air, agus coimhead air iarrtas airson	Barrachd com-pàirteachadh le	Oifigear Cho-ionannachdan	An Gearran 2026

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Ionnsachadh Cànan	fhaighinn sa Ghàidhlig aig an àm seo ach thathar a' deasachadh trèanadh do luchd-teagaisg gus taic a chumail ri ionnsachadh is teagasg na Gàidhlig ann an sgoiltean.	ionnsachadh na Gàidhlig do luchd-obrach Comharraich agus cur air adhart modalan agus dòighean trèanaidh a dh'fhaodadh a bhith ann (m.e. mothachadh Gàidhlig, brathan-ullachaidh do bhuill, ionnsachadh cànan is msaa.) Obraich còmhla ri com-pàirtichean ionadail gus cothroman ionnsachaidh Gàidhlig a bhrosnachadh gu h-ionadail (m.e. Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh)	Gàidhlig agus mothachadh air Gàidhlig aig luchd-obrach		

2.5 Togail agus Cleachdadh na Gàidhlig

Tha Comhairle Lodainn Mheadhanaich ag aithneachadh gum feum barrachd dhaoine Gàidhlig ionnsachadh ma tha i gu bhith seasmhach san àm ri teachd agus gum feum fòcas a bhith air an dachaigh, air foghlam agus air luchd-ionnsachaidh inbheach mar phrìomh dhòigh gus seo a dhèanamh. Gabhaidh sinn na ceumannan a leanas gus cuideachadh le àrainneachd thaiceil a chruthachadh airson fàs air àireamh an luchd-labhairt ann an Lodainn Mheadhanach.

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig	Tha seo air a thoirt seachad tro aonta com-pàrteachais le Comhairle Baile Dhùn	Cùm sùil air agus clàraich àireamhan ann am FtG Dèan measadh air fiosrachadh	Dàta mu àireamh nan sgoilearan ann am FtG an-dràsta	Prìomh oifigearan Comhairle Lodainn Mheadhanaich Buidheann Ro-	An Gearran 2026

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
	Èideann aig an àm seo Chaidh buidheann stiùiridh ro-innleachdail ionadail a stèidheachadh gus taic a chumail ri planadh is leasachadh leantainneach Thathar a' trusadh dàta mu luchd-ionnsachaidh ann am FtG Tha conaltradh a' dol air adhart le pàrantan gus taic a chumail ri planadh co-obrachail	na comhairle a thaobh solar FtG Brosnaich FtG agus a' chòir FtG iarraidh ann an sgìre na comhairle tro sheanailean conaltraidh agus lìonraidhean. Thèid a' chòir FtG iarraidh a bhrosnachadh, agus thèid taic a chumail ri seo, le làn fhiosrachadh ri fhaighinn do phàrantan is teaghlaichean gu furasta. Obraich ann an com-pàirteachas le Comhairle Baile Dhùn Èideann gus taic a chumail ris na h-ullachaidhean làithreach agus gus an cumail a' dol agus gus planadh a thaobh FtG a cho-thaobhadh. Brosnaich / cùm taic ri solar FtG aig aois ro-sgoil/sgoile – sa mhòr-chuid tro sholar chom-pàirteachaidh làithreach Teaghlaichean – pasgan taic do theaghlaichean, lèirmheas air fiosrachadh air an làraich-lìn, co-roinn chothroman Conaltradh le pàrantan	Gus taic a chumail ris na h-ullachaidhean làithreach agus gus an cumail a' dol. Lean air adhart obrachadh le com-pàirtichean (Comhairle Baile Dhùn Èideann) gus taic a chumail ri FtG a' gabhail a-steach Gàidhlig agus a cultar. Thèid a' chòir FtG iarraidh a bhrosnachadh, agus thèid taic a chumail ri seo, le làn fhiosrachadh ri fhaighinn do phàrantan is teaghlaichean gu furasta. Gus cumail oirnn taic a thoirt do leasachadh leantainneach na Gàidhlig agus a cultar ann an com-pàirteachas le Comhairle Baile Dhùn Èideann Gus dèanamh	innleachdail na Gàidhlig	

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
			cinnteach gu bheil fiosrachadh soilleir ri fhaighinn mu sholar FtG ann an Comhairle Lodainn Mheadhanaich Gus cur ri àireamhan ann am FtG a rèir planaichean ionadail agus nàiseanta		
FLi	Chan eil FLi ann an Comhairle Lodainn Mheadhanaich an-dràsta Luchd-teagaisg aig a bheil sgilean Gàidhlig no aig a bheil ùidh sa Ghàidhlig air an comharrachadh tro lìonraidhean sgoile agus conaltradh. Chaidh bun-chùrsa Gàidhlig do luchd-teagaisg a chumail anns a' Mhàrt 2019. Thathar a' planadh goireasan cànan sa Ghàidhlig ann an com-pàirteachas le	Cùm taic ri sgoiltean le planadh is leasachadh FLi tro bhith a' toirt seachad goireasan ionnsachaidh is teagaisg agus cothroman proifeasanta do luchd-teagaisg Brosnaich ìre-cleachdaidh cùrsaichean barrantaichte roinneil aig SQA Cruthaich cothroman gus Gàidhlig ionnsachadh mar phàirt de 1+2 agus tro chom-pàirtichean (m.e. Abaid a' Bhatail Nuaidh, E-sgoil no sgoiltean ann an Dùn Èideann). Cùm oirnn a' brosnachadh ionnsachadh na Gàidhlig mar L3 ann an sgoiltean air feadh Lodainn Mheadhanach tro bhith a' cruthachadh ghoireasan,	Barrachd sgoiltean agus sgoilearan a' gabhail pàirt ann am FLi Barrachd luchd-teagaisg a' dèanamh feum de chothroman leasachaidh a thaobh na Gàidhlig Goireasan Gàidhlig a chaidh a chruthachadh san sgìre ri fhaighinn do luchd-teagaisg agus do sgoiltean. Lìonra air a stèidheachadh de luchd-teagaisg aig a bheil ùidh ann a bhith a' toirt air adhart na Gàidhlig mar L3.	Prìomh oifigearan Comhairle Lodainn Mheadhanaich (foghlam) Buidheann Stiùiridh na Gàidhlig	An Gearran 2026

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
	Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh Tha buidheann stiùiridh foghlam Gàidhlig air a stèidheachadh agus chaidh prìomh ghnìomhan agus cothroman leasachaidh a chomharrachadh.	cothrom CLPL agus brosnachadh na Gàidhlig agus a cultar.			
Luchd-ionnsachaidh inbheach	Chaidh clas Gàidhlig luchd-tòiseachaidh do luchd-ionnsachaidh a thoirt seachad ann an Àrd-sgoil Beeslack mar phàirt de dh'ionnsachadh fad-beatha. Tha cothroman com-pàirteachais rim faighinn agus a' tòiseachadh a bhith air an cleachdadh gu h-ionadail	Comharraich is dèan measadh air cothroman airson ionnsachaidh inbheach Obraich le com-pàirtichean ionadail gus cothroman ionnsachaidh Gàidhlig do dh'inbhich/sa choimhearsnachd a thoirt seachad is a bhrosnachadh Comharraich daoine sa choimhearsnachd aig a bheil Gàidhlig aig a bheil ùidh ann am brosnachadh is leasachadh na Gàidhlig	Barrachd cothroman gus Gàidhlig ionnsachadh sa choimhearsnachd ionadail Com-pàirteachadh leis a' choimhearsnachd Ghàidhlig ionadail	Prìomh oifigearan Comhairle Lodainn Mheadhanaich Buidheann buileachaidh ro-innleachdail na Gàidhlig	An Gearran 2026
Com-pàirteachasan	Conaltradh agus co-obrachadh a' dol air adhart le com-	Cùm oirnn le conaltradh le com-pàirtichean nàiseanta agus ionadail gus taic a chumail ri	Barrachd solar ionnsachaidh is leasachaidh Gàidhlig	Prìomh oifigearan Comhairle Lodainn Mheadhanaich	An Gearran 2026

Dleastanas	An Suidheachadh Làithreach	Gnìomh air a mholadh	Buil / taisbeanair air a mholadh	Prìomh Sheirbheis/Oifigear	Clàr-ama
agus lìonraidhean	pàirtichean Gàidhlig ionadail, m.e. Colaiste Abaid a' Bhatail Nuaidh Com-pàirtichean air an riochdachadh air buidheann stiùiridh na Gàidhlig aig Comhairle Lodainn Mheadhanaich Tha prìomh oifigearan a' riochdachadh na comhairle air lìonraidhean Gàidhlig nàiseanta m.e. Gaelic Language Network (GLAN)	cothroman ionnsachaidh agus solarachadh FtG san sgìre. Dèan conaltradh leis a' cho-bhanntachd airson FLi gus coimhead air roghainnean airson cothroman leasachaidh cànan do luchd-obrach. Comharraich com-pàirtichean ionadail (gnìomhachas, turasachd is msaa.) Cùm oirnn a' frithealadh tachartasan lìonraidh nàiseanta, sgaoil fios mu chothroman agus mun Ghàidhlig agus broснаich leasachadh luchd-obrach.	ann Barrachd com-pàirteachadh le Gàidhlig agus mothachadh air Gàidhlig	Buidheann buileachaidh ro-innleachdail na Gàidhlig	

3. BUILEACHADH AGUS SGRÙDADH

Thèid plana Gàidhlig Comhairle Lodainn Mheadhanaich fhoillseachadh gu dà-chànanach air an làraich-lìn againn agus bi lethbhreacan pàipeir rim faighinn ma thèid seo iarraidh. A bharrachd air seo, sgaoilidh sinn fios dhan luchd-obrach againn tron eadra-lìon againn.

Is e am plana seo poileasaidh Comhairle Lodainn Mheadhanaich agus tha e air aontachadh le ar Sgioba-stiùiridh agus Buill na Comhairle.

Bidh an t-Àrd-oifigeir agus na buill thaghte cunntachail aig a' cheann mu dheireadh airson dèanamh cinnteach gun coilean a' Chomhairle na gealltanasan a tha air am mineachadh sa Phlana seo.

Tha sinn air an t-uallach airson nan diofar cheuman ann an Caibideil 2 a riarachadh do luchd-obrach fa leth agus tha sinn air cinn-latha sònraichte a chomharrachadh airson targaidean fa leth nuair a tha sinn an dùil gealltanasan sònraichte a chur an gnìomh.

Sgrùdaidh a' chomhairle cur an gnìomh a' Phlana Ghàidhlig tro bhith ag aithris dà thuras sa bhliadhna air adhartas le buileachadh nan gnìomhan ann an Caibideil 2. Thèid na h-aithisgean adhartais seo a chur gu Bòrd na Gàidhlig.

Thèid fios naidheachd fhoillseachadh air an làraich-lìn againn nuair a thèid am Plana deireannach fhoillseachadh.

Fios conaltraidh

'S e am prìomh oifigear le uallach obrachail agus ceannas air deasachadh, cur an gnìomh agus sgrùdadh Plana Gàidhlig Comhairle Lodainn Mheadhanaich:

Myra Forsyth
Manaidsear Poileasaidh is Sgrùdaidh
Comhairle Lodainn Mheadhanaich, Taigh Lodainn Mheadhanaich,
Sràid Buccleuch, DAIL CHÈITH, EH22 1DN

Fòn: 0131 271 3445 Post-d: myra.forsyth@midlothian.gov.uk

Bu chòir ceistean mu obrachadh a' phlana bho latha gu latha a chur gu:

Lesley Crozier
Oifigear Co-ionannachd, Iomadachd agus Còraichean Daonna Corporra
Comhairle Lodainn Mheadhanaich, Taigh Lodainn Mheadhanaich,
Sràid Buccleuch, DAIL CHÈITH, EH22 1DN

Fòn: 0131 271 3658 Post-d: lesley.crozier@midlothian.gov.uk